

Men moet echter niet denken, dat het dier als een godheid wordt vereerd. Wij zijn hier in een stadium waar van goden nog geen sprake is. Aan het totemdier worden geen offers gebracht, het wordt niet aanbeden, maar zooals wij later nog zullen zien, het wordt beschouwd als een krachtcentrum. De religieuze visie van deze primitieve menschen wordt gekenmerkt door een geloof aan bijzondere krachten, niet aan bovennatuurlijke wezens. Deze kracht is overal aanwezig, alleen het eene mensch, het eene dier, het eene voorwerp heeft er meer van dan een ander. Meestal wordt deze kracht aangeduid met den naam „mana”, afkomstig uit Melanesie. Andere volksgroepen geven haar andere namen. De Irokeezen spreken van orenda, de Sioux-Indianen van wakanda, de Algonkins van manitoe. Deze buitengewone kracht kan worden overgedragen van den eenen mensch op den anderen of van een voorwerp op den mensch. Dat iemand over veel mana beschikt wijzen de resultaten uit. Een man, die in den strijd veel overwinningen behaalt, heeft veel mana. Uit het feit dat hij nederlagen gaat leiden blijkt, dat het mana bij hem verdwenen is. Een magier is iemand, die over veel mana beschikt. Hij is als het ware „geladen” met mana. Ook het dier wordt beschouwd als een bezitter van veel macht en in den totemmaaltijd eigenen de leden van de clan zich deze kracht toe.

Deze wereldbeschouwing van de macht wordt in de godsdienst-geschiedenis als „dynamisme” aangeduid.

Voor al in Australië is een zeer ingewikkeld totemistisch systeem ontstaan en is de heele sociale organisatie op het totemisme gegrondvest. Eén van de belangrijke sociale verboden is daar het verbod te huwen met een lid van dezelfde totemgroep. Dit is de z.g. exogamie. Naar de meening van Frazer ⁷⁾ is de exogamie eerst later ontstaan, toen de stam reeds in totemgroepen was verdeeld. De exogamie is dus niet inhaerent aan het totemisme en het schijnt dat beiden niet altijd gecombineerd voorkomen. Maar in ieder geval, in Australië heeft zich een zeer gecompliceerd systeem van totemgroepen gevormd met huwelijksverboden, waarop ik hier niet verder behoef in te gaan, aangezien bij de bespreking van Freud's theorie de exogamie vanzelf weer ter sprake zal komen.

Deze korte schets moge voldoende zijn om het wezen van het totemisme eenigszins duidelijk te maken. Deze vorm van primitieve religie heeft de onderzoekers altijd zeer geboeid en er is veel meeningsverschil ontstaan over de vraag naar de oorsprong en het doel van het totemisme. Van Gennep ⁸⁾ gaf een overzicht over de verschillende theorieën, die over het totemisme zijn gevormd en in de periode van ± 1800 tot 1920 tel ik er niet minder dan 40. De bekende Engelsche geleerde Frazer, die dikke boeken aan dit onderwerp heeft gewijd, is in zijn leven driemaal van gedachten veranderd in zijn beschouwingen over deze dynamistische religie.